

živce. Pri svojem vsakdanjem delu se bo poskušala izogibati zdaj že kar običajnim razprtjam in neoglasjem med navezami, ki plezajo istočasno iste smeri po modnih smereh, zato takih smeri po možnosti ne bo plezala. Svoje kliente bi rada spodbudila k ekološkemu mišljenju — da bi odnesli v dolino vse, kar prinesejo v gore.

AMAZONKI V SKALAH

Obe dekleti sta privrženki novega vodniškega sloga. Abergerjeva pravi o starejši generaciji, da »ne bi nikomur padla krona z glave, če bi se malo umaknil s svojega trona«. S tem kritizira staro prakso povečevanja, kar je povezano z junaško podobo gorskega vodnika (ki je enako junaška kot je podoba smučarskega učitelja). Dekle iz Pinzgaua se bolj zavzema za lastne izkušnje in avtonomijo gornikov. Če so plezalci-začetniki na lažjem terenu, naj bi se smeli sami orientirati, s čimer bi postali samostojnejši. »Komur vedno prinesejo vrh na pladnju, ne bo mogel nikoli dojeti pravega bistva plezanja,« pravi Abergerjeva, ki je skupaj s svojim očetom

v domačem planinskem društvu velika bojovnica proti žičnici na enega od vrhov v bližini njenega doma.

Sicer pa je to dekle splezalo že nekatere smeri, s katerimi so se pred tem mučili njeni alpinistični kolegi. Eden od njih je ob taki priložnosti dejal, da bo v svojem planinskem društvu vrnil alpinistično izkaznico.

Njen zakonski mož Erwin Aberger, ki je po poklicu uslužbenec avstrijskih železnic, je postal gorski vodnik hkrati s svojo ženo. Vendar bo ostal zvest svojemu poklicu in bo še naprej vozil lokomotivo, le občasno pa bo peljal kliente v gore.

Iz virov, ki so nam bili na voljo, smo lahko zvedeli, da se je sredi zime za gorsko vodnico Abergerjevo zanimal Avstrijec Bob Wiegeler, lastnik podjetja za smučanje s helikopterjem v Britanski Kolumbiji, ki jo je povabil, da bi to zimo njegove goste učila smučati v Skalnem gorovju. Tirolka Christine Eiter pa namerava v miru dokončati študij in prestati predpisano leto dni poskusnega poučevanja kot učiteljica, šele nato pa se bo posvetila vodenju po gorah.

(Mittellungen OEAV)

ŠTIRIDESET LET GRS NA JUŽNEM TIROLSKEM

POVEZAVE Z AVSTRIJO, NE Z ITALIJO

PAVLE ŠEGULA

Začetki gorskega reševanja na Južnem Tirolskem segajo v čase pred 1. svetovno vojno, ko je bila J. Tirolska še del nekdanje Avstroogrske in se je planinska dejavnost odvijala pod taktirko DuOeAV (Nemško-avstrijsko planinsko združenje). Raziskave dr. A. Frölichia iz Gradca kažejo, da je bilo od leta 1902 do 1914 na območju sedanje J. Tirolske 39 postaj, ki se seveda ne morejo primerjati z današnjimi, vendar pa so opravile delo, ki jim ga je nalagala dolžnost.

Razpad Avstroogrske je na J. Tirolsko privedel italijansko oblast, ki se je tamkaj obnašala prav tako kot na našem Primorskem: potujčevanje, ukinjanje društev in nacionalnih svoboščin, zaplemba premoženja. Tudi organizirane GRS ni bilo več; zavoljo vojaških potreb se je pojavila šele med letoma 1943 in 1945, v njej pa so delovali tudi nekateri Tirolci.

Konec leta 1945 je zavezniška vojaška uprava za Italijo odobrila ustanovitev Južnotirolskega planinskega združenja (AVS). Z razmahom planinstva se je takoj pojavila tudi potreba po GRS, referat pa je prevzel Ernst Mengin. Za začetek so imeli devet postaj. Praktično je bila ta GRS prva organizirana GRS v Italiji sploh; leta 1951 je vodstvo prevzel dr. G. Mayer.

Prva obdobja zaznamujejo pomanjkanje sredstev, opreme, izšolanih reševalcev in seveda velik idealizem pripadnikov.

MLAČNI ODNOSI S CAI

Iz zbornika, ki je izšel ob 40-letnici, je videti, da je to obdobje učenja. Na tečaje so hodili v sosednjo Avstrijo ali pa so prihajali kot vzgojitelji znani reševalci iz Innsbrucka, tako prof. Wastl Mariner, ki je sedaj že dolga leta častni član AVS in tirolske GRS.

Stopnje razvoja so zaznamovane z demonstracijskimi vajami, ki se jih je udeleževala javnost in seveda tudi ljudje iz političnega življenja. To jim je odpiralo vrata k priznanju in vire sredstev iz proračuna Južne Tirolske, kar je omogočil zakon iz leta 1956, ki je bil dokaz »politične volje, da zagotové denarno pomoč GRS«.

Znano je, da je bil ustanovni občni zbor IKAR v Boznu leta 1955, s čimer so si južnotirolski gorski reševalci pridobili mednarodno zaslombo in podporo. V IKAR so vse do danes samostojen član, poleg italijanske CNSA, s katerim imajo (po lastni oceni) »neproblematične, vendar mlačne odnose«. Vabila, da se zlijejo v enotno reševalno organizacijo s Corpo nazionale soccorso alpino (CNSA) italijanskega pla-

Aktivnost južnotirolske GRS v času od 1973 do 1987

Leto	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87
Članov	480	490	490	510	540	670	605	645	670	680	680	710	720	720	720
Akcij:	69	73	120	95	145	177	156	142	152	181	189	205	177	261	278
— klasičnih	69	73	116	83	128	153	134	116	124	151	165	176	141	189	201
— ob sodel. helikopterja	—	—	4	12	17	24	22	26	28	30	24	29	36	72	77
Prizadetih:	112	123	210	155	174	239	215	167	194	221	182	211	246	256	283
— živi	98	106	183	124	146	205	186	143	166	194	156	181	210	226	258
— mrtvi	14	17	27	31	28	34	29	24	28	27	26	30	36	30	25
Vloženo delo:															
— ur	6160	6880	6840	7080	7840	8210	8030	7800	8350	9250	9380	8920	10 140	10 780	7620

ninskega združenja (CAI), so odklonili; v ta namen so sklicali izredni zbor GRS.

Prve lavinske pse so uvedli leta 1957, leta 1980 so se vodniki povezali v posebno združenje — podobno kot pri nas v odsek za lavinske pse.

Že leta 1958 se jim je obetalo sodelovanje helikopterja, ki pa ga je deželna vlada bolj potrebovala za svoje lastne potrebe, tako da se je resnejše delo na področju letalskega reševanja začelo šele leta 1970 z namestitvijo vojaške enote v Boznu. Tu je bilo delo povsem strokovno in odnosi zelo dobri. Še kasneje spet srečamo željo po lastnem deželnem helikopterju, ki naj bi bil v prvi vrsti namenjen potrebam GRS, vendar je bilo vse preveč drugih interesentov. Od leta 1975 je sodelovanje zelo načrtno, redno šolajo reševalce — po 30 do 40 na leto, da se znajo obnašati pri reševanju s helikopterjem. Do danes so zabeležili več sto reševalnih akcij v sodelovanju z letalci — reševalci. Imajo pa tudi težave z reševalci »Belega križa«. To združenje ima poklicne gorske vodnike in zagovarja stališče, da bo akcije v gorah izvajalo z lastnimi silami, medtem ko naj GRS deluje tam in takrat, ko letalci sami ne zmorejo. Zdrahe še tečejo, vendar GRS ne odstopa od svojih načel.

PRIMERJAVE S SLOVENSKO GRS

Dandanes imajo 35 postaj s 720 reševalci in okrog 30 vodniki lavinskih psov. Odlično sodelujejo z gasilci, ki dajejo na voljo svoja vozila, pa tudi kadre, kadar gre za večje akcije, ki zahtevajo veliko ljudi.

Gorska reševalna služba J. Tirolske poudarja pomembnost preventivnega dela, veliko naporov posveča dobrim zvezam in skrbi za varnost reševalcev pri delu v zimskih razmerah. To je razumljivo, saj podatki za obdobje 1967/68 do 1987/88 govorijo o 131 mrtvih v plazovih, med temi o kar 17 vojakih.

Podobno kot pri nas sodelujejo postaje GRS na J. Tirolskem pri reševanju na smučiščih. Vodstvo GRS je sicer soglasno, da

reševanje smučarjev ne sodi v GRS, daje pa postajam proste roke, da na podlagi pogodbe pomagajo upravljalcem smučišč, ki v ta namen nimajo lastnih izšolanih reševalcev.

Primerjava naše in južnotirolske GRS kaže veliko podobnosti, ne nazadnje v tem, da sta obe pridruženi svojim planinskim združenjem in ob vsej akcijski samostojnosti nista pravno samostojni organizaciji. Tudi po dejavnosti in številu članstva je podobnost precejšnja.

Iz preglednice pa lahko vidimo, da imajo več akcij kot slovenska GRS. To gre nedvomno na račun večjega tujskega prometa, višjih gora, ledenikov in večje izpostavljenosti snežnim plazovom.

Sončenje v hribih

DESANKA MAKSIMOVIČ

*Ležim v travi pod slapovi sonca;
ne razlikujem od rastlin se in ne ila.*

*Na roki veter mi poseda kot na veji,
sto drobčenih se bitij na prehodu me
dotika,*

*pristala mi kobilica je pri ušesu,
na prstu dve sta stvarci mirno se mi
zvili,
kot bi na kakšno protje se spustili.*

*Od vsepovsod zelenja bruha jo gejziri,
nekje nedaleč vonj se širi brinja
in listja lanskega še duh od stoga,
obraz ljubkujejo mi stebelca segreta,
krotak pogled upira vame muren,
pod grlom leze mi žuželka šestonoga,
ustavlja se začudena, da nisem glina.*

*In blažena kot žene, ki rodijo prvič,
še Mati božja iz znamenja ob poti
se čudi mi, da ne držim v naročju sina.*

Prev. Martin Silvester